

Stępniaak, Franciszek

Handel w miastach i osiedlach

Notatki Płockie 13/2-46, 26-27

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HANDEL W MIASTACH I OSIEDLACH

Istotną sprawą dla aktywizacji miast i osiedli jest rozwój placówek handlowych. Zagadnienie to towarzyszy nierozdzielnie każdemu procesowi rozwoju miasta, jego rozbudowie i przebudowie, jak również wszystkim zjawiskom związanym z jego aktywizacją.

Sprawa ogranicza się jednak nie tylko do tworzenia nowych stanowisk pracy poprzez otwieranie dodatkowych, niezbędnych dla rozwijającego się miasta czy osiedla punktów sprzedaży. Istotnym zagadnieniem jest stworzenie takiej sieci handlowej, która poza zaspokajaniem aktualnie istniejących potrzeb rozwijającego się miasta zabezpieczałaby zarazem zaspokajanie tych potrzeb w przyszłości. Niestety, dotychczasowa sytuacja w naszym województwie nie jest w tym zakresie zadowalająca.

Przeprowadzona przez Wydział Handlu PWRN inwentaryzacja sieci handlowej w budowanych w latach 1961—1966 osiedlach mieszkaniowych na terenie miast wykazała, że niedobory sieci podstawowej wynoszą ogółem 2700 m. kw. powierzchni sklepowej i 780 m kw. powierzchni zakładów gastronomicznych.

Problemem tym zajęło się Prezydium WRN, podejmując w dniu 2 marca 1966 r. uchwałę nr IV/18/66 w sprawie kierunków rozwoju handlu i zaopatrzenia ludności w województwie warszawskim w latach 1966—1970. Zadania na lata 1966—1970 w zakresie rozwoju sieci detalicznej i gastronomicznej w miastach przewidują wzrost powierzchni użytkowej sklepów o 36 proc. oraz ilość miejsc konsumpcyjnych w zakładach gastronomicznych o 53,5 proc. Należy jednak stwierdzić, iż chociaż pełne wykonanie tak dużych zadań pozwoli na osiągnięcie do roku 1970 wskaźnika 256 m. kw. powierzchni sklepów i 24,2 miejsc konsumpcyjnych na 1000 mieszkańców, to jednak w dalszym ciągu nie zabezpieczy w pełni istotnych potrzeb ludności województwa. **W związku z tym na najbliższe lata staje przed radami narodowymi ważne zadanie większego niż dotychczas oddziaływania na terminową budowę obiektów handlowych oraz szybkie i prawidłowe ich zagospodarowanie.** Z uwagi na stałe zwiększanie przez organizacje handlowe nakładów inwestycyjnych oraz wykorzystywanie środków pozalimitowych, dużą pomoc mogą udzielić im prezydium rad narodowych przy załatwianiu wielu spraw, takich jak: sprawy wasnościowe, nadzór organów architektury itp.

Oceniając realizację zadań inwestycyjnych w tym zakresie na lata 1966—1967 należy stwierdzić, iż mimo występujących trudności ocena powinna być zadowalająca. W okresie tym przybyło 85 sklepów oraz 26 zakładów gastronomicznych. Nie należy pominąć faktu, że wzrost ten został osiągnięty pomimo zlikwidowania

wielu obiektów o niskim stopniu funkcjonalności lub znajdujących się w domach przeznaczonych na rozbiórkę. Likwidacja wielu placówek handlowych następowała też ze względów technicznych, np. sanitarnych w przypadku zakładów gastronomicznych lub sklepów z artykułami spożywczymi, bądź ekonomicznych gdy koszty eksploatacji sklepu były zbyt wysokie. Ogólnie jednak należy stwierdzić, iż podjęcie przez Prezydium WRN uchwały z dnia 2 marca 1966 r. stworzyło nie tylko warunki dla pełniejszej i szybszej realizacji tych zadań, ale również i bardziej odpowiedni klimat w tym zakresie. Ciągłe jednak jeszcze pewne nieprawidłowości z minionego okresu rozwoju i podlepszaniu stanu bazy materiałowo-technicznej handlu i usprawnieniu zaopatrzenia ludności, stawiają przed radami narodowymi obowiązek interesowania się tym problemem.

Zadania na rok 1968 są również bardzo mobilizujące. Przewidujemy wzrost sieci detalicznej w miastach o 52 sklepy oraz o 9 zakładów gastronomicznych. Nastąpi dalsza rozbudowa oraz modernizacja piekarni i masarni. W pełnej realizacji tych zadań niewątpliwie dużą pomocą będzie podjęta przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów w dniu 6 stycznia 1968 r. uchwała nr 9/68 w sprawie zapewnienia prawidłowej rozbudowy sieci handlowej w osiedlowym, uspołecznionym budownictwie mieszkaniowym typu miejskiego. Uchwała ta m. in. ustala zasadę nieodpłatnego przekazywania na potrzeby handlu 200 m. kw. powierzchni użytkowej na każdy 1000 mieszkańców. Pełne wykorzystanie tych możliwości zależeć będzie jednak od zainteresowania się tą sprawą przez prezydium rad narodowych zarówno w fazie projektowania, jak i podczas realizacji osiedli mieszkaniowych.

Dla zabezpieczenia najpilniejszych potrzeb w powstających lub stale rozwijających się osiedlach i miastach, w których występuje deficyt sieci handlowej, nowo otwierane sklepy przewidziane będą przede wszystkim na sprzedaż artykułów spożywczych. Dalsza rozbudowa sieci może umożliwiać uruchamianie sklepów z artykułami przemysłowymi i zaspokajanie wszystkich potrzeb ludności.

Rozbudowa sieci detalicznej i gastronomicznej powoduje wprowadzanie nowszych form handlu. Organizacje handlowe dokonują dalszych dużych wysiłków oraz nakładów finansowych na unowocześnianie wnętrza, ich wyposażenie i stworzenie odpowiednich możliwości eksponowania towarów. Stała modernizacja naszej sieci, obok walorów estetycznych, powoduje poprawę zaopatrzenia przez gromadzenie odpowiedniej masy towarowej, uwzględniając możliwie pełny asortyment. Stwarza to konieczność stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych personelu oraz kultury obsługi.

Rozwój dużych, nowoczesnych placówek handlu i gastronomii coraz bardziej sprzyja rozwijaniu usług handlowych, których ludność szczególnie w miastach się domaga. Dotyczy to takich form, jak dostawy towarów do domu, np. mebli, telewizorów, opału oraz wielu innych tzw. „objętościowych” towarów przemysłowych, których transport dla poszczególnych klientów jest sprawą uciążliwą. Organizacje handlowe coraz pełniej będą rozwijać inne usługi, jak codzienne dostawy do domu np. mleka lub też innych artykułów uprzednio zgłoszonych. Wszystkie te formy winny służyć usprawnianiu zaopatrzenia i ułatwianiu dokonywania zakupów.

Organizacje handlowe prowadzą także w miastach i osiedlach działalność usługową dla pracowników różnych zakładów pracy, przez zbiorowe zaopatrywanie, np. w ziemniaki na okres zimowy. I tak w roku 1967 na zaopatrzenie pra-

owników oraz zgromadzenie rezerw zimowych przygotowano 4.174 tony ziemniaków, tj. o 31,7 proc. więcej niż w roku 1966. Wreszcie wydziały przemysłu i handlu prezydów powiatowych i miejskich rad narodowych, współpracując z radami zakładowymi, pomagają w organizowaniu stołówek pracowniczych. Aktualna sieć stołówek pracowniczych wynosi 115, co stanowi wzrost do roku 1966 o około 10 proc. Rozwijanie tej formy działalności stwarza zatrudnionym w zakładach pracy możliwość korzystania ze stosunkowo tanich posiłków.

Reasumując, można odnotować stałą poprawę zaopatrzenia. Od wspólnych wysiłków organizacji handlowych oraz rad narodowych zależy, w jakim czasie zdołamy odrobić istniejące zaległości i stworzyć warunki dla pełnego zaspokajania potrzeb ludności naszego województwa.

KAZIMIERZ CHROSTOWSKI

WSPÓLCZESNE OBLCZE CIECHANOWA

Ciechanów jest położony w dolinie nad rzeką Łydynią. Przez miasto przebiega kolej szerokotorowa, łącząca Warszawę z ziemiami zachodnimi i północnymi Polski, kolejka wąskotorowa, łącząca miasto z sąsiednimi miastami powiatowymi, i drogi bite, przelotowe w kierunku Warszawy z Olsztyna, Ostródy, Działdowa i Mławy oraz łączące Ciechanów z miastami sąsiednimi, jak Płock, Pułtusk, Maków, Ostrołęka i Przasnysz.

W końcu roku ub. miasto liczyło ponad 23 tys. mieszkańców, a w roku bież. przewiduje się wzrost ludności do ok. 23,5 tys. osób. Trzecią część ludności stanowi młodzież.

Ciechanów jest jedynym miastem w powiecie, a więc koncentrują się w nim wszystkie instytucje, kierujące życiem gospodarczym i kulturalno-oświatowym regionu. Wiele miejscowych instytucji działaniem swym obejmuje również sąsiednie powiaty.

Miasto zatrudniało w 1967 r. 8.347 osób, a w roku bieżącym przewiduje się wzrost zatrudnienia do liczby 8.873 osób. Dotychczas poszukuje pracy około 300 osób, w tym 270 kobiet.

Na terenie miasta znajdują się następujące zakłady przemysłowe: cukrownia, dwie cegielnie, zakłady graficzne, zakłady rymarskie, browar, Ciechanowskie Zakłady Terenowego Przemysłu Materiałów Budowlanych, zakład jajczarsko-drobiarski, przetwórnia owocowo-warzywna, zakład mleczarski, techniczna obsługa rolnictwa i techniczna obsługa samochodowa. W budowie jest zakład kompletacji dostaw i zakład remontu maszyn budowlanych. Ogólna wartość produkcji zakładów przemysłowych w ub. roku wyniosła 624,5 mln zł, a w bież. roku wzrośnie do kwoty 709 mln zł, w tym przemy-

łu podległego MRN 1,4 mln zł i przemysłu spółdzielczego 264,6 mln zł. Przemysł zatrudni w bieżącym roku ogółem 2.150 pracowników, podczas gdy w roku ubiegłym zatrudniał 1930 osób.

Usługi dla ludności świadczyć będzie w roku bieżącym 12 zakładów, tj. o 1 więcej niż w ub. roku, w tym 5 zakładów podległych MRN. Wartość świadczonych usług wyraża się kwotą 4.134 tys. zł, wobec 3.390 tys. zł w ub. roku.

Zakładów rzemieślniczych będzie 236, a więc o 5 więcej niż przed rokiem, w tym w grupie rzemiosł metalowych — 47, drzewnych — 24, odzieżowo-włókienniczych — 46 i rzemiosł budowlanych — 52. Zakłady te zatrudnią w roku bież. 89 uczniów, tj. o 5 więcej niż w ubiegłym roku.

Na terenie miasta działają 4 przedsiębiorstwa komunalne, pozostające na rozrachunku gospodarczym, w tym jedno wielobranżowe. Realizacja zadań tych przedsiębiorstw za ub. rok wyrażała się kwotą 26.619 tys. zł, w roku bież. wzrośnie do 29.800 tys. zł. Tak np. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji eksploatuje nowo wzniesiony zakład z nowymi ujęciami wodnymi. Ułożyło 5,2 km nowej sieci wodociągowej, której stan na koniec roku wyniósł 60 km. Do sieci wodociągowej podłączonych zostało w ub. roku 35 nieruchomości i obecnie korzysta z niej 78% ludności miasta. MPWiK ułożyło równocześnie 2 km sieci kanalizacyjnej, a jej stan na koniec roku wyniósł 42 km. Obecnie w mieście skanalizowanych jest 60% nieruchomości. Świadczenia własne ludności na rozbudowę urządzeń wod.-kan. w roku ubiegłym wyniosły 450 tys. zł i w tej samej wysokości są planowane na rok bież. Przed-